

كلمات الإمام

حسن البصري

**SLOVA IMÁMA
HASANA AL-BASRÍHO**

Z TRAKTÁTU

„ŠUM SLYŠÍM, PŘÁTELE NEVIDÍM“

PŘEKLAD: ALÍ VĚTROVEC

„Alláh nechť se smiluje nad Hasanem. On nás stále učí, žádaje po nás, abychom byli bdělí a zanechali nezájmu.“

(Omar ibn ‘Abdulazíz, umajjovský chalífa)

MÍSTO ÚVODU

Na hranici mezi skutečností a legendou, zdobí imám Hasan al-Basrí (21 – 109 h., tj. 642 – 728 kř.l.) celou jednu neobyčejnou epochu. Přes propast více než třinácti století stále aktuální, pokaždé znovu a znovu, vrací naději ve smysl lidského úsilí a možnost důstojného lidského žití navzdory nejrůznějším nepředvídatelným situacím.

První století islámu, ve kterém imám Hasan žil, je zobrazováno někdy jako čistá, nezkažená doba života Posla Božího ﷺ a jeho společníků, doba zachovaná v hadísech a vyprávěních o Abú Bakrově oddanosti a prostotě, Omarově spravedlivosti a skromnosti, Osmánově štědrosti a zbožnosti, či Alího odvaze a statečnosti. Někdy je také zobrazováno jako rozpustilé období užívání, zachycené v povídkách o Jezídu I., Welídu II. a Jezídu II., bohémských umajjovských chalífech, které jsme zvyklí nazývat „Tisíc a jedna noc“.

A skutečně, jde o dobu velikých změn, zlomů a kontrastů, které jednou pro vždy změnily geografické, demografické, jazykové i ideové mapy světa.

Posel odešel na lepší svět roku 632 křesťanské éry. Basra byla založena roku 637, bitva u Siffínu se odehrála v r. 657, Kábul byl otevřen roku 704, Buchara a Samarkand v letech 710 – 712, Sindh, neboli údolí dolního toku řeky Indus ve stejné době, Cařihrad byl obklíčen roku 716, Kartágo bylo osvojeno v roce 698, již v roce 680 dosáhli muslimové břehů Atlantiku. V roce 711 připojují ke své říši také Andalusii.

Sto let po hidžře, jméno Boha a Jeho Posla ﷺ se provolávalo z minaretů zdvižených na prostoru větším než byla Říše Římská v době své největší územní expanze. Na území rozprostírajícím se od Biskajského zálivu do hranic Indie a Číny, či od Aralského jezera do dolních vodopádů Nilu se mísily a střetávaly různé národy, rasy, jazyky, víry, kultury, tradice, zvyky, znalosti a návyky. Svět se potkal s islámem a islám se potkal se světem: s tradicí hebrejskou, perskou zjemnělostí, křesťanskou teologií a helénskou umností...

Svěžest a plnost islámu se z arabské pouště rozlila na všechny strany, plující po nových a silných vlnách prostorů a duší, kterých dosáhla. Od této doby se zaznamenává vliv Poloostrova na vnější svět, ale i vliv vnějšího světa na Poloostrov. Tím jsou započaty vzájemné vztahy, přes rozličné fáze a podoby, v různorodých formách a oblastech trvajících

dodnes. Duch vzbuzený islámem zasáhl všechny podoby lidského sebevyjádření, dodává jim svůj styl, vdechující jim nový smysl a zapojující je v jednotu vzrůstajícího celku.

Započal běh nové kultury a civilizace, definované odevzdáním se jednomu jedinému Bohu. Světovému kulturnímu dědictví darovala velkolepá díla architektury, literatury, umění, vědy... Obohatila, převzala, nebo jednoduše přešla i další oblasti lidského sebevyjádření.

Do islámských středisek přitéká nevídané bohatství, síla a potenciál, rozvíjí se ekonomie a administrativa. Objevují se též politické třenice a první krveprolití mezi muslimy (Osmán, Alí, Mu'awíja, Zubejr, Talha, Husejn, al-Hadždžádž)

To jsou nové myšlenkové směry, jako cháridžovci, ší'ité, murdžije, mu'tazila, rozličné právní výklady. V tomto období se rodí nové vědy (tefsír, fikh, hadís), rozvíjejí se jazykové, historické, racionální aj. znalosti, klíčí povstání, protesty, požadavky na pravověrnost, na bohatší a rozkošnější život. Klíčí sklony ke střídmosti, zřikání se tohoto světa... to vše staví na pokušení a prověření nový systém hodnot a nový světový názor. Islámská vize musí odpovídat na všechny výzvy světa a života, budující a rozvíjející se, obohacující se a ochuzující. Prvotní jednoduchost a jasnost postupně přechází v zakalenost a význačnost, akceschopnost v teoretizující sporost a rozkošatělost.

ŽIVOT A VÝZNAM IMÁMA HASANA AL-BASRÍHO

Abú Se'íd Hasan ibn Jessár al-Basrí se narodil roku 642. v Medíně v domě manželky Posla Božího ﷺ Umm Selemy. Jeho otec Jessár, za vlády Omarovy, opouští svůj rodný Mejsam, město na severu Iráku a stěhuje se do Medíny, jako chránělec Zejda ibn Sábíta al-Ansárího. O Hasanovi se říká, že jej kojila Umm Selema a že pil vodu z číše Posla ﷺ. Podle podání blízkého němu Aiša, když slyšela jeho slova, řekla, že hovoří jazykem Posla ﷺ. Nepřekvapuje tedy, že skvěle ovládal vědu o hadísu. Okolo roku 656 se stěhuje do Basry, podle čehož též získal přízvisko al-Basrí („z Basry“). Zde zůstává až do konce svého života (728), vážený a ctěný, do té míry, že historikové tvrdí, že celá Basra přišla na jeho dženázu. Šlo o „událost, která nemá precedens“ (Ibn Hallikán), neboť toho dne mešity zůstaly zcela prázdné, bez imámů i modlících se.

Jeho duchovní osobnost je vyjádřena narozením v domě manželky Posla, kde se učil „Božím veršům a moudrosti“ od žen Poslových ﷺ. prošel ovyklou cestou vzdělávání, učením se čistému jazyku v poušti a také vyučováním Koránu, hadísů a fikhu u nejlepších učitelů – společníků Posla Božího ﷺ.

K tomu připočteme jeho bystrost a oddanost, což jej učinilo jedním z výborných znalců hadísu, díky čemuž byl tak neobyčejně ceněn.

Velmi střídmý, důstojný, jemný, otevřený, ohleduplný, obětavý, krásného zevnějšku, upřímný, pevný a prostý – Hasan vzbuzoval úctu, vléval víru a získával sympatie. To mu umožnilo dosáhnout pozice skutečné morální autority. Jeho slovům naslouchaly všechny strany, dokonce i když byla nepřijemná a tvrdá. Díky jeho pozici „svědomí společnosti“,

přese všechna protivenství, mu bylo, zdá se, souzeno přežít dobu nemilosrdného a hrubého al-Hadždžádže.

Neví se spolehlivě, zanechal-li Hasan nějakou napsanou práci. To, co je dnes od něj známo, jsou části poznámek jeho učedníků a posluchačů, či životopisců významných osobností, v jejichž přítomnosti někdy promlouval. Proto není možno získat plný vhled v celek jeho myšlenek. Hasan je obrazem pravé všestranné islámské osobnosti, i když jeho asketické rysy jsou u něj nejvýraznější.

Mezi představiteli této (asketické) zbožnosti je nejslavnější Hasan al-Basrí, který nejenže získal přízeň svých současníků, nýbrž po smrti je ovlivnil způsobem, jemuž je v celé duchovní historii islámu roven málokdo. (Fazlu r-Rahmán)

Proto není divu, že začátek většiny duchovních hnutí v rámci islámu se odkazuje na jméno Hasana al-Basrího. Spletitost času a událostí určili al-Basrího životní pouť a jeho historickou úlohu. Charakter, se kterým přišel na svět a přemýšlivý duch, který nosil, utvářely jeho výjimečnou osobnost a učinili ho morálním měřítkem své doby. Na al-Basrího těžce doléhala vražda Osmánova, spor Alího a Mu'awíji a tragické události z Kerbelá. To, že se Hasan al-Basrí stáhl z teologických rozprav a držel se stranou od vlády a vládnutí, neznamenalo, že by se nestaral o islámskou mysl ani lhostejnost vůči islámskému právnímu systému, nýbrž jeho protest proti suchému rozumu mu'tazilitů, oportunistickému konformizmu murdžijů a zcestnému utopizmu cháridžovců. Stejně jako vzdor proti právnímu formalizmu, který byl již tehdy na vzestupu. Proto své působení zaměřil na živou přítomnost v událostech cestou přednášek v hlavní mešitě v Basře a zvláštních přednášek ve svém domě. Otevřeně a při každé příležitosti kritizoval vše nevhodné.

Největší al-Basrího předností bylo, že část svého života, jeden čin, či slovo považoval za díl většího velku, neoddělený a neoddělitelný od něj, to co je islám. Al-Basrí opakuje tuto trvalou myšlenku, tuto věčnou pravdu, kterou Boží poslové pravidelně opakovávali a jejich následovníci a generace po nich stále zapomínali, rozdělující svůj život na „ted“ a „potom“, na svaté a profánní, na důležité a nedůležité... Hasan chápe, že otázka smyslu každého úkonu a celého života v budoucnosti, která přijde, v zrcadle, před kterým se stojí, než se vyjde ven, protože nevíme kdo jsme, stejně jako nevíme, co budeme.

O NÁSLEDUJÍCÍM TRAKTÁTU

Traktát „Šum slyším, přátele nevidím“ je nesourodého obsahu s eticko-didaktickým akcentem, je jednoduchého obsahu, precizního vyjadřování a kritické intonace. I když jsou tato slova mířena na problémy etiky, nejsou zatížena teoretizováním, nýbrž jednoduše přecházejí na každodenní otázky morálky a pravidel islámského chování, hovoříce o detailech, o „drobnostech“ života, o konkrétních gestech a činech, které se dnes označují jako bonton. Ale nejen to. Zde se jedná o důležité otázky vztahu ke vědě, společnosti, moci, vládě, volnému času a sociálně-ekonomickým podmínkám.

Kvůli své všeobecnosti a univerzálním stanoviskům zde na první pohled klasická východní moudrost pěstovaná staletími přechází v islámský duch, principiálně zakotven v koránské etice a živé zkušenosti první společnosti muslimů, vedené příkladem Muhammeda ﷺ.

Traktát není rozdělen tematicky, nýbrž je zaznamenán jako spontánní řeč, nejčastěji bezprostřední obrácení se, v druhé osobě jednotného či množného čísla, jdoucí od tématu k tématu, ze stanoviska na stanovisko, z příležitosti na příležitost. Tím je dosaženo ležérnosti, lehkosti poučování, pocitu svobody vůči celku textu. Jednotlivé myšlenky ve formě přísloví dosahují antologické hodnoty, stylem neodolatelně připomínají špičky arabského uměleckého stylu vůbec.

Kdo si je jist vynahrazením, není lakomý, když dává.

Nepodlézej, nebudeš ponížěn. Nepros od lidí, nebude ti ošizeno a zůstaneš člověkem.

Vyprávění o událostech a dějích ze života Muhammedova ﷺ, jeho společníků a dalších jsou výchovného charakteru, vypravovaná přijatelným a poutavým způsobem, s efektivně vyvedeným akcentem na detail, který byl předmětem dřívějšího rozhovoru, nebo sporu, či pře v prostředí, ve kterém působila. Jemná sugestibilita, inspirace a upřímnost posluchače/čtenáře nemohou zanechat lhostejným.

Nedivím se jako člověku nikomu, který myslí, že zamilovanost do tohoto světa nespadá mezi velké hříchy. Při Bohu, milovat tento svět je největším hříchem! Což se všechny ostatní hříchy nezrodily z tohoto světa? Což se neuctívají modly, nehřeší se proti Bohu, jen proto, že se odedávna miluje tento svět a slouží se mu více než čemukoli jinému?

Krátké věty, jednoduché odstavce, myšlenky shrnuté do několika slov, moudrá ponaučení (podobná „národním rčením“ a „jiskérkám moudrosti“), probrané příklady ze života Posla ﷺ, jeho společníků a zbožných lidí, jsou použity jako paradigma živému problému, nebo nedostatku, doporučení pro chování jsou shrnuty ve výstižný výraz – všechna ta rozmanitost poselství, formy a stylu, se může krásně vyjádřit pod název vypravování.

Můžou se číst na přeskok, od jakékoli strany, nezávisle, po myšlenkách, protože každá myšlenka je hodnotou sama o sobě a je srozumitelná i mimo kontext, dobře se snoubí s celkem a odpovídá mu, jako dukát má každý svou specifickou hodnotu, ale sluší mu to v měšci.

Zveřejněním tohoto díla se znovu otevírá otázka vyplnění dlouholeté mezery přibližování klasického islámského myšlení a literatury čtenáři našeho jazykového území a poprvé se u nás představuje výjimečná osobnost Hasana al-Basrího, velikána prvního období islámu. Očekávat, že budou následovat další překlady, články a studie o imámu Hasanovi, jeho době a současnicích je tímto čím dál více přitažlivé, ale i nutné. Bez toho lze totiž pochopit procesy ducha a události v islámském kulturně-civilizačním korpusu pochopit jen stěží.

VÝCHOVA A MORÁLNÍ VLASTNOSTI

„Považovali jsme za lakomce všechny ty, kteří chtěli svému bratru ve víře něco pronajmout, protože my jsme si vzájemně pomáhali. Bratr pro bratra miloval více než sobě samému. Při Bohu, díval jsem se, jak jeden muslim rozpůlil svůj plášť, aby pomohl tomu, který plášť neměl.“

Mně je dražší pomoci bratru ve víře, když potřebuje mou pomoc, než se stáhnout do mešity a tam strávit celý měsíc v uctívání. Štědrost, odpuštění a trpělivost jsou vlastnostmi krásně vychovaného člověka. Lidskost se odráží v upřímnosti každého člověka, v jeho ochotě pomoci bratru ve víře, činění dobra a odstranění všeho nepřijemného od jeho sousedů.

Kdyby Vznešený Alláh chtěl, všechny by nás učinil bohatými, či chudými. Avšak On vás chtěl vyzkoušet, tak učinil jedny bohatými, zatímco jiné zanechal v chudobě, ale všem ukázal cestu dobra, když řekl (ve významu)

وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنَفْسِهِ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

A dávají jim přednost před sebou, i kdyby sami měli nedostatek. A ti, kdož ochrání duše své před lakotou, ti budou blažení.

(Hašr:9)

Vznešený člověk spěchá učinit dobro co nejdřív, zatímco zkažený zpožďuje dobročinnost a běží od ní. Není spravedlivý ten, který požaduje, abys byl uctiví, zatímco ti odpírá svou pomoc.

Považovali jsme za lakomce všechny ty, kteří chtěli svému bratru ve víře něco pronajmout, protože my jsme si vzájemně pomáhali. Bratr pro bratra miloval více než sobě samému. Při Bohu, díval jsem se, jak jeden muslim rozpůlil svůj plášť, aby pomohl tomu, který plášť neměl. A jiný by se ve dne postil a pak přišel ke svému bratru ve víře, řka: „Dnes jsem se ve jménu Alláha Vznešeného postil. Přeji si, abys měl také úděl v mém dobru, tak mi tedy dej něco, čím svůj půst přeruším.“ A on by mu dal sklenku vody, nebo hrst datlí, aby mu Alláh Vznešený uštědřil odměnu stejně jako postícímú se.

Zažil jsem dobu, kdy se člověk staral o rodinu svého bratra, potom co umře, dokonce i čtyřicet let. Zažil jsem dobu, kdy lidé svým nařizovali, aby neodmítali ani jediného potřebného a nezanechali jej rozhněvaného. Není hříchem jíst a pít v domě svého přítele dokonce i dříve, než ti on sám nabídne.

Člověk bude tázán na vše, co utratí, dokonce i na výdaje pro své rodiče. Jediné, nač tázán nebude, je to, co utratil za svého bratra ve víře a za jiné činy pokory vůči Bohu, neboť On se stydí tázat jej na to, co utratil za tímto účelem.

Není lidské, když člověk vydělává na svém bratru, jiném člověku. Střez se toho, který ti vypráví cizí řeč, protože i druhému bude vyprávět tvá slova. Člověče, člověče! Dej pozor na své činy. A znovu: „Dej pozor na své činy!“ Hleď na to, v jakém stavu se setkáš se svým Stvořitelem a Pánem!

Dobro konající se poznají podle upřímnosti ve slově, podle střežení svěřeného, plnění závazků, že nejsou do sebe zahledění, podle udržování rodinných vztahů, soucitu se slabými, dobrém činu, krásném vychování a chování, množství jemnosti, šíření znalosti a zřídka v družení se a sezení se ženami.

Střez se zákazů Vznešeného Alláha, budeš zbožný. Buď spokojen s tím, co ti Alláh Vznešený dal a budeš bohatý. Buď dobrý soused a budeš věřící. Chtěj pro druhé to, co chceš pro sebe a budeš spravedlivý! Nesměj se mnoho, protože to umrtvuje tvé srdce i celé tělo!

Lidé! Nedosáhnete toho, co si přejete, dokud budete uspokojovat tužby svého těla a neuskutečíte své naděje, dokud nebude trpěliví při nesnázích. Trpělivost je rajskou pokladnou. Člověk dosáhne každého dobra, pokud bude trpěliv, alespoň chvíli. Kdo dosáhl stupně spokojenosti, nepotřebuje jiné živobyčí. Kdo je spokojen, přetrpí všechna pokušení.

V Hasanově přítomnosti se pohádala dvojice a jeden z nich ztuhle urazil toho druhého. Stírají si pot ze tváře, citoval ten muž slova Boží:

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

A věru ten, kdo trpělivý je a odpouští . . . a vskutku to patří k podstatě věci.

(Šúra:43)

Na to Hasan řekl: Pamětliv jest, při Bohu, v čas, kdy neznalci rozjímání zničili! Lidé, buď se obohatíte o trpělivost, nebo budete zatraceni!

Někdo ponižoval a nadával Abú Zarrovi a on řekl: „Mezi mnou a peklem stojí překážka. Ovládnou-li ji, jsem lepší než to, co říkáš. Nepřekonám-li ji, již se svalím do pekla a jsem zajisté horší, než jak jsi řekl.“ Buď trpěliv, člověče, neboť jdeš k Tomu, který:

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

dobře zná proradnost očí i vše, co v hrudích je skryto.

(Gháfir:19)

Někdo vynadal druhému a ten mu řekl: „Kdyby jen Bůh neslyšel, vrátil bych ti to.“

Dva jsou druhy trpělivosti. Trpělivost v neštěstí a trpělivost před hřešením. Kdo to přetrpí, ten je zajisté trpělivým.

Zajisté Bohu je nejdražší ten lok, který člověk vypije jako krásnou útěchu a strpení, když ho zasáhne bolestné neštěstí, pak lok hněvu, který spolkne, činíce dobro, odpouštějící a prokazující jemnost.

Člověče! Nemůžeš nikdy spojit víru a věrolomnost. Jak chceš být věřícím, když od tebe soused nemá klidu?! A jak chceš býti muslimem, když před tebou není v bezpečí ostatní

svět?! Což neřekl Posel Boží ﷺ: „*Nemá víru ten, na něhož se nelze spolehnout a není víry v tom, který neplní své sliby.*“ A též řekl: „*Není věřícím ten, před jehož zlem se strachuje jeho soused.*“

Človče! Není v tobě správné víry, dokud nacházíš v druhých chyby a sám jich nejsi prost. Proto se nejprve zbav chyby vlastní a zanechej druhých i jejich chyb. Ale, věz, nikdy se nesprostíš všech svých chyb, tedy je nejpřednější, aby ses jim oddal a zabavil se jimi. A přeješ-li si být spravedlivým, pak nehledej cizí chyby, potom budeš Bohu drahým a milým.

Človče, kolik jsi jen slabý a lhostejný! U druhých nacházíš chyby a své chyby zanedbáváš a opomíjíš. V oku bratrovu vidíš třísku a trám v oku svém nikoli. Jak maličko jsi spravedlivý a jak mnoho jsi nespravedliv!

Boží Posel ﷺ řekl: „*Dobro konající na tomto světě budou dobro konající i na světě onom. Neboť jim Bůh odpustí hříchy kvůli dobru, jež prokazovali Jeho stvořením. V Soudný Den bude řečeno: „Své dobré činy darujte, komu chcete, neboť jsou vám vaše špatné činy odpuštěny.“ A oni své dobro darují druhým a tím budou opět dobro konající.*“

Štědrost a upřímnost nejlepšími jsou vlastnostmi. Nejlepší je ten džihád, který je veden proti vlastním chtíčům. Zažil jsem lidi, kteří si své dináry a dirhamy (zlatáky a stříbrňáky) nenárokovali pro sebe více, než pro své bratry ve víře. Tak co je s vámi, ó lidé, skrblíte v tom, nač budete tázáni a zač budete účet skládati?!

Není víry v tom, v kom není lidskosti. Kdo zadrží obilí čtyřicet dní, čekaje, až jeho cena vzroste, ten se nebude moci spasit před hříchem ačkoli jej on osobně později namele, chléb z něj upeče a chudé s ním nakrmí. Neskládá se krása sousedství z odklánění toho, co je sousedu nepřijemné, nýbrž se skládá z trpění nepřijemného.

Bůh zachrání před šejtánem i před peklem toho, u koho se naleznou tyto čtyři vlastnosti: zdrženlivost ve strachu, spěchu, hněvu a chtivosti. Znalost je lepší než dědictví. Výchova je nejčistější tvář, zbožnost je nejjistější obživa, uctívání je nejlepší výdělek, rozum je nejlepší vůdce, dobré chování je nejlepším druhem, jemnost je nejlepším pomocníkem, spokojenost je největším bohatstvím, Boží pomoc je nejlepší pomocí a vzpomínka na smrt je nejlepším dohlížitelem.

Nebud' jako ten, který shromažďuje znalost učených a moudrost moudrých a vůči Pravdě se chová jako jeden z hloupých.

Bůh Vznešený uvede do ráje a zahrne Svou milostí toho, kdo je dobrým vůči rodičům, milosrdný vůči podřízeným, starostlivý vůči sirotkům a je záštitníkem bezmocných.

Posel Boží ﷺ řekl: „*Dva jsou druhy znalosti. Znalost v srdci a to co je k užitku; a znalost na jazyku, která je ve skutečnosti důkazem Alláha Vznešeného proti člověku.*“

Závist rozsápe víru rychleji než šíření svrabu po těle. Pamětlivý a bystrý věřící zvětšuje svou bázeň před Božím trestem, kdykoli mu Bůh poskytne více dobra.

Věřící nejvíce pracuje a bojí se jen Boha. Když by utratil na cestě Boží zlata tolik, jaká je hora Uhud, nebyl by si jist, že se spasil. Opakuje, dokud se o své spáse nepřesvědčí, slova: „Nikdy

se, věru nikdy se nezachráním.“ A pokrytec hovoří: „Dost bylo světa prostého! Co jsou mé hříchy oproti jejich?! Bůh je milostiv a mnoho odpouští, tak i mi odpustí.“ Člověče, proč to říkáš? Konáš zkažené činy a klameš sám sebe prázdnými nadějemi na odpuštění!

Kdo je špatně vychován, trestá sám sebe. Čí majetek je velký, velké jsou i jeho hříchy. Kdo mnoho mluví, často hřeší. Když by znalosti nebylo, lidé by byli stejní jako zvířata.

Omar ibn al-Chattáb říkával: „*První pozdrav pozdravem míru při setkání s bratrem ve víře, nazývej ho jemu nejdražším jménem a učíš mu místo v sezení, to zvýší tvou lásku k němu.*“ Vaši předkové byli pro vás vzorem příkladné výchovy. Vezměte si ponaučení, Bůh se smiluj nad vámi!

Nebud'te puntičkáři, aby Bůh nebyl puntičkářský vůči vám! Prokletí Boží je na puntičkáře stejně jako na toho, který je puntičkářský vůči puntičkáři.

Co je to s námi? Jeden druhého potkáváme a říkáme: „Nechť nám i vám Bůh Vznešený odpustí hříchy a uvede nás do ráje!“ Ale jak dojde na dináry a dirhamy, vše se úplně změní. Těžko vám! Vaši správní předkové takoví nebyli. Proč je nepřijmete jako vzor, což je vám i nsízeno?!

Lidé, co je s námi?! Jsme-li v hojnosti, jsme jeden druhému blízcí a drazí a jsme-li v pokušení uvedeni, jeden na druhého zapomínáme. Druhové Posla ﷺ takoví nebyli. Bože chraň, abychom činili jinak než oni!

Bratře, dej pozor, co řekneš! Není-liž řečeno, že nejlepší je držet jazyk stále svázan. Boží Posel ﷺ řekl: „...**což budou lidé vhozeni do pekla kvůli něčemu jinému než kvůli hříšné řeči?!**“ Jazyk pamětlivého člověka se nachází za srdcem, takže chce-li něco říci, napřed to dobře promyslí. Pokud to bude užitečné, řekne to, pokud ne, pak mlčí. U nezalce se srdce nachází až za jazykem. On hovoří, kdykoli se mu zachce a vůbec to nerozmýšlí.

Posel Boží ﷺ řekl: „**Mí následovníci vejdou do ráje skrze milost Boží, čistotu srdce a kvůli soucitu ke všem muslimům. A nevejdou tam jen kvůli množství vykonaných modliteb a půstu.**“

Řečeno je, že ohlašovatel, když bude Den Soudu, zvolá: „Nechť nyní povstane ten, za něhož Vznešený Bůh převzal závazek, že ho od Sebe odmění.“ A tehdy povstane jen ten, který přispěchal svému bratru na pomoc, když mu byla potřebna, nebo který odpustil svému bratru učiněnou křivdu, nebo který svému bratru daroval některý z blahodarů, kterými ho Bůh Nejvznešenější obdaroval.

Pamětlivý člověk nekupuje nepřátelství jednoho člověka za lásku tisíce jiných lidí. Kdo tak učiní, vše ztratí a nic mu nezůstane. Velikost vznešeného je jeho výchova a upřímná zbožnost je jeho původem. Kdo obviní svého bratra ze hříchu, z něhož se on kál Nejvznešenějšímu Bohu, nezemře, dokud nebude vystaven pokušení stejným hříchem.

Na otázku Rabí'i ibn Subha, je-li deset rak'át modlitby, které pravidelně vykonával po povinné noční modlitbě ('išá), sunna, nebo náfila (dobrovolná), Hasan odpověděl:

„Nejsou sunnou, protože když by byly sunnou, muslim by je nevynechával. Nýbrž, synu bratra mého, do krásného chování muslima a celistvosti jeho víry patří i toto: když navykne sám sebe na činění nějakého dobra, a to pravidelně, či se navykne vykonávat nějaký akt uctívání Vznešenému Bohu, pak potřebuje vytrvat v tom po celou dobu.“

V Tóře stojí: „Pravé bohatství je ve spokojenosti, spása v samotě, zdraví v odvrhnutí chřtíků, klid spočívá v tom, že nemáš přání a pravý užitek ve věčnosti, která se získává strpením v tomto krátkém životě.“ Lidé, obohaťte se o vlastnosti, které doporučuje Bůh Vznešený a dejte pozor na Jeho předpisy, pak budete přáteli Božími.

Nikommu, kromě Sulejmána, mír s ním, není dán jediný blahodár, za který nebude odpovídat. Sulejmánu bylo řečeno:

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

„Toto je dar náš, rozdávej z něho či si jej podrž, a nemusíš dávat zúčtování!“

(Sád:39)

Kdo si je jist náhradou, neskrblí v dávání. Člověk nikdy neprodloužil naději, aniž by nepokazil dílo.

Ty jsi, ó člověče, sestaven z částí. Kdykoli jeden den projde, odejde i část z tebe. Bůh Vznešený se smiluj Ibn Mes'úдови, který, jakoby viděl vás, řekl: „Váš záhid ve skutečnosti podlézá tomuto světu, váš mudžáhid je lhostejný a váš 'álim je pravý neznalec.“

Kdo se pouze Boha Vznešeného obává, On učiní, aby se jej bálo vše ostatní. A kdo se bojí světa, Bůh Nejvznešenější učiní, aby se tento bál všech a všeho.

Omar ibn al-Chattáb řekl: „*Družte se a vyhýbejte se družení,*“ tedy buďte si společníky v dobru a vyhýbejte se lidem ve špatném konání. Muslim je muslimu povinen: pomoci dobro konajícímu, odpovědět tomu, kdo jej vyzve, prosit o odpuštění hříšníku a uvést na cestu Pravdy toho, kdo Pravdu hledá.

Kdo od svého bratra muslima odstraní nějakou nepříjemnost, nebo vyplní jeho potřebu, budou mu odpuštěny jeho předchozí (menší) hříchy. Traduje se, že Bůh Vznešený řekl Adamovi, mír s ním: „Ó Adame, ve čtveru je obsaženo vše, co se vztahuje na tebe a tvé potomky. Jedno z toho je pro Mne a jedno je pro tebe. Jedno je mezi Mnou a tebou a jedno mezi tebou a světem. Mé jest: abys jen Mne uctíval a abys nikoho nepovažoval za Mně rovného. Tvé jest: abys pracoval a Já tě podle toho, jak budeš pracovat, odměním toho dne, kdy ti Má odměna bude nejvíce potřeba. Mezi mnou a tebou jest: pros Mne a Mé jest, abych ti vyslyšel prosbu. A mezi tebou a ostatním světem jest: přátel se a druž se s lidmi v tom, kvůli čemu si přeješ, aby se oni družili s tebou.“

Porozumění je jako nádoba, ve které se uchovává znalost. Znalost vede k činu a čin vede k dobru. Tužba vede ke hříchu. Majetek je nemocí pyšných. Tento svět je tržiště na kterém se kupuje svět budoucí. Těžko, a znovu – těžko, každému tomu, kdo mrhá Božími dary ve hříchu vůči Němu.

Člověče! Víra se neskládá z toho, že se okolí ukazuješ jako věřící a klameš sám sebe pouhými přáními. Opravdová víra je ta, která se hluboko do srdce zařezala a která jest dobrými činy člověka potvrzena.

Když byl Hasan zpraven o smrti Dawúda at-Tá'ího, budiž mu Bůh milostiv, řekl: „Bůh mu odpusť hříchy! Byl, při Bohu, jako zdraví, jehož hodnotu pochopíme teprve tehdy, až jej ztratíme.“

Hleďte znalost, abyste porozuměli víře. Zabývejte se medicínou, abyste poznali tělo. Poznejte gramatiku, aby vaše řeč byla správná. Kdo čte Korán chybně, lže o Bohu. V Koránu stojí:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

On zná ty, kdož nevěří v připomenutí, když přijde k nim, přestože je to Písmo vzácné a nic falešného se doň ni zředu ni zezadu nedostane, vždyť seslání od moudrého, chvályhodného to je!

(Fussilat:41-42)

Chybé čtení Koránu je rovno největší lži.

Nebud' žádostivý, nebudeš ponížen. Nepros od lidí, nebude ti zmenšeno a zůstaneš člověkem. Bud' jemný a pokud jemný nejsi, ukazuj se jemným. Nejsi-li učeným, usiluj, aby ses naučil. Člověk je hlavně takový, s jakým se ztotožňuje.

Dokonalý člověk je ten, u koho se najde následující čtveřice: víra, která ho vede správnou cestou; rozum, za kterým se on ubírá; vznešený původ, jenž ho chrání; a stud, který chrání jeho důstojnost.

A u koho se najde jen jediné z toho, ten je ve svém národě mezi vybranými.

Komu si muslim postěžuje, když ne bratru muslimovi?! Neboť, koho bolí to, co bolí i jeho, pokud ne bratra ve víře?! Muslim je zrcadlem druhému muslimu. Přes něj spatřuje své nedostatky a vidí své chyby. Před vámi byl muslim šťast kvůli svému bratru a říkal mu: „Můj bratře, já nemohu všechny své hříchy ani poznat, ani vidět. Proto, vidíš-li v něčem dobro, naříd' mi vykonat jej a zabraň mi vykonat zlo!“ Omar ibn al-Chattáb řekl: „*Bůh se smiluj každému, který nám ukáže naše špatné činy.*“ Ti před vámi přijímali rady jedni od druhých a tak si vzájemně pomáhali.

Věřící jsou jednota. Když věřícího zasáhne nějaký žal, nechť i ostatní věřící rozesmutní; když se věřící veselí, též ostatní věřící jsou veselí. Ty máš u svého přítele a druhu úděl z družení se s nimi, vyber proto sobě pravého druhu a přítele. A na špatnou společnost budeš tázán!

Člověče, bud' velmi opatrný, neboť člověk častokrát bere jídlo, které mu není dovoleno, vchází tam, kde pro něj není místa a usedá do společnosti, která jej mění a tak, pozvolna, odchází jeho víra a on to ani nepocítuje.

Znakem toho, že někdo hledá znalost ve jménu Božím je jeho pokora, zbožnost a skromnost. Usilujte o to, abyste byli přítomni dženázám, protože v nich je odměna pro ty, kteří jsou

trpěliví v tom, co je postihlo, tomu, který se modlí dženázu a tomu, který zemřelého pochová. Kdo počká, až nebožtík bude pohřben, bude mu odpuštěno sedmdesát velkých hříchů.

Ó lidé, strážte se odkládání v práci, neboť jsem slyšel jednoho z dobrých, jak říká: „*Nepřejeme si zemřít dříve, než se budeme kát, zatímco umíráme, aniž bychom se káli.*“

Při braní si jídla existuje dvanáct dobrých vlastností, ze kterých čtyři jsou povinností, čtyři jsou sunnou a čtyři jsou vlastnostmi chvályhodnými. Povinností je: říci „bismi lláhi r-rahmáni r-rahím“ (ve jménu Boha Milosrdného Slitovného); považovat jídlo za dobré; spokojit se s porcí; a být vděčen za tento dar. Sunnou jest: sedět na pravé noze; jíst to, co mám před sebou; jíst třemi prsty pravé ruky a olízat si prsty. Chvályhodným jest: umýt si ruce před a po jídlem; zmenšit sousto; dobře přežvýkat jídlo; a nedívat se spolu stolujícím do tváře.

Nejdůležitější věcí je výdělek šerí'atsky dovoleným způsobem a bratr, který, domlouváš-li se s ním na práci pro tento svět, přesvědčíš se o správnosti jeho názoru a mluvíš-li s ním o věcech víry, ujistíš se, že je pravým toho znalcem.

Člověk může být učeným, aniž by byl zbožným. Může být také zbožným, aniž by byl učený (a rozumný). Avšak Muslim ibn Jessár byl jak zbožný, tak i učený a rozumný.

Jak krásný byl Bekr ibn Abdulláh! Slyšel jsem jej jak jednou přísahal, že bude jemný a jak nabádal k odpouštění, řka: „*Ó lidé! Zhaste svůj hněv, vzpomínaje oheň pekelný!*“ A Abú Dardá řekl: „*V hněvu svém je člověk nejbližší též hněvu Božímu.*“

Kdo se vyzdobil rozumem, zachránil se před propastí. Postupuj pěkně s lidmi, protože se mezi nimi zdržíš jen krátce. Dvě věci se nikdy spolu nesejdou: spokojenost a závist. Dvě se nikdy nerozdělují: žádostivost a nenávisť. Člověk vládne rozumem, štědrostí a jemností.

Nechod' k nikomu, kromě k tomu, v jehož dobro doufáš, jehož moci se nebojíš, jehož blahořečení očekáváš a jehož znalostí se můžeš obohatit.

MOUDRÁ SLOVA A RADY

„Tento národ bude na dobrou a pod dohledem Vznešeného Boha, dokud dobří lidé z něj nebudou soucitni se zločinci, dokud dobro konající nebudou velebit rozvraceče a dokud učení nebudou tíhnout k vládcům. Avšak stane-li se opačné, Bůh Nejvznešenější odejme od tohoto národa svou milost a záštitu.“

Slyše jednoho, jak proklíná: „Bože, znič hříšníky!“ Hasan poznamenal: „*Tehdy se budeme cítit osamělými na cestě a zmenší se počet těch, kteří postupují podle vlastních tužeb.*“

Naše víra je pevná a pravda je zajisté těžká. Člověk je slabý a bezmocný, proto, nechť se zapře natolik, nakolik jen snese. Protože pokud se přetíží závazky, bude se strachovat kvůli nechuti a opouštění práce.

Nemoc očišťuje tělo stejně, jako zakát očišťuje majetek. Tělo, které nezná, co je nemoc je jako majetek, který se nečistí zakátem. Není v něm pokroku.

Správný názor a zbožnost jsou nejlepšími z činů. Kdo uspořádá svůj život dle nich, ten se zajisté spasí. Každý jiný nechť proto zpytuje své žití. Správný názor je jako zrcadlo, ve kterém se oddělují dobré činy od špatných. Kdo se opře o správný názor, spasí se a kdo ho zanedbá, ten ztroskotá.

Kdyby nebylo zapomenutí, rozmnožili by se fakíhové.

Člověk jménem Abán poznamenává: „Vešel jsem do mešity, kde jsem zastihl Hasana. Na mou otázku, modlil-li se, odpověděl, že nikoli. Ale ulice se již modlila, namítl jsem. Na to mi Hasan řekl:

Kdo bude brát víru z ulice?! Když jim jde prodej dobře, odloží modlitbu a mají-li slabou tržbu, modlí se ještě před nástupem jejího času!“

Střež se trojice a zamezíš přístup šejtánu. Nikdy nezůstaň sám s cizí ženou, i když budeš říkat, že ji učíš Koránu. Nikdy nechoť k vladaři, i když budeš říkat, že mu nařizuješ konat dobro a zakazuješ činit zlo. A neseď s inovátorem ve víře, protože on vrhne do tvého srdce jed a tím ti zkazí tvou víru.

Hledej slast ve třech: v modlitbě, v recitaci a porozumění Koránu a v zikru. Když v tom nalezneš slast, běž a raduj se. V opačném případě věz, že tvé dveře jsou zavřené, tak se je snaž otevřít.

Kdyby smrti, nemoci a nedostatku nebylo, člověk by se nikdy nepokořil. Neboť on i vedle toho je netrpělivý.

Lidé, jsme, při Bohu, stvořeni pro věčnost a nikoli pro pomíjivost. Pouze se stěhujeme z domu v dům.

Kdo drží v úctě a chválí inovátora ve víře, je rychlý v ničení islámu.

Posel Boží ﷺ řekl: „**Když někdo chválí hříšného rozvraceče, Bůh Nejvznešenější se ne něj hněvá.**“

Střežte se zbožného neznalce a učence – rozvraceče. Oni jsou velkým pokušením každému.

Člověče, neklam sebe sama tvrzením, že člověk je s těmi, které miluje. Nebudeš s dobro konajícími, dokud nebudeš dělat to, co dělají oni...

Tento národ bude na dobru a pod dohledem Vznešeného Boha, dokud dobří lidé z něj nebudou soucitni se zločinci, dokud dobro konající nebudou velebit rozvraceče a dokud učení nebudou tíhnout k vládcům. Avšak stane-li se opačné, Bůh Nejvznešenější odejme od tohoto národa svou milost a záštitu. Navěsí jim na krk zločince, kteří je vystaví těžkým mukám. A Boží trest je zajisté, ještě krutější a k tomu je navíc i věčný. Bůh Nejvznešenější vlije zbabělost do jejich srdcí.

Hasan Al-Basrí viděl Ne‘íma ibn Ridwána pyšně se procházet a řekl: „*Pojhledte na něj, na každé části jeho těla lze vidět Boží blaho, ale i šejtánovo prokletí.*“

Nejvznešenější Alláh v Soudný Den bude věřící tázat na všechny své dary a na každé dobro. A nevěřící tvrdě, leč spravedlivě ztrestá.

Zvláštní je, jak jazykové popisují, srdce poznávají, jen činy se od toho liší. Kdo se vrhne do pochybné práce, nebude mít odměny za to, že je pomlouván.

Kdo si přeje znát, na čem je, nechť poměří své činy s Koránem, pak uvidí co získává a co tratí.

Alláh Nejvznešenější nechť se smiluje nad člověkem, který poměří své činy s Koránem a vidí-li, že se mu neprotiví, vděčen je Mu a poprosí Jej o ještě větší úspěch. A vidí-li, že se jeho činy Koránu protiví, kaje se a usiluje je s ním sladit.

Zvláštní-liž tento člověk! Dva hlídači a průvodcové jej nikdy nenechají samotného. Jeho jazyk je pro ně perem a jeho slina inkoustem. A on opět hovoří to, co se jej netýká."

Člověče, přeješ si, aby se vzpomínala tvá dobrá díla a nenávidíš, aby se rozebírala špatná! Obviňuješ druhého kvůli pochybnosti a zajisté víš, že jsou dva andělé povinni tvou řečí a činem.

Pamětlivý usiluje den i noc udělat co nejvíce dobra. Protože v jeho srdci je strach, že se nad ním jeho Stvořitel a Pán nesmiluje.

Mnoho je zatracených, neboť byli pochváleni. Mnoho je zatracených, neboť byli oklamáni tím, že se k nim přistupovalo s úctou a dobrotou. Střežte se pochvaly, neboť ona je vraždou.

Někdo byl pochválen v přítomnosti Posla ﷺ a tak Posel ﷺ řekl: „**Vrhli jste jej v propast. Neboť slyšel-li by pochvalu, již by se nikdy nespasil**“

Nejpřednější je být svým pánem, držet svůj jazyk svázán a nenechat se vláčet tělesnými chtíči. Střečkujícímu dobytčeti není uzda potřebna více, nežli tvému egu.

Člověče, nemůžeš si pozměnit dobu určenou, ani nemůžeš ztratit svou obživu a ani vzít obživ druhému! K čemu tedy mučivé honění se a zabíjení duše?! Nejlepší je zlatý střed ve všem.

Člověk je neustále mezi třemi. Mezi pokušením, které přichází, blahodarem, který pomíjí a smrtí, která to vše odnese pryč.

Kdo nebyl vystaven pokušení, ten byl oklamán. Kdo bojoval proti pravdě, ztratil.

Člověk je stálým cílem. Pro pokušení, neštěstí, nebo smrt. Člověče, připrav dobro, nebo něco jiného, ale věz, nalezněš jen to, co sis připravil. A odstraň cokoli chceš, ale věz, že není návratu, i když budeš prosit, abys byl na tento svět navrácen.

Kdo je pamětliv Poslední Hodiny, nechť neopouští svůj dům.

Co je to, šum slyším, přátele nevidím?!

Kdo sám sebe před světem koří, chválí se. A špatné je to, co činí.

Kdyby nebylo štědrých, země by se prolomila. Kdyby nebylo dobrých, strádalo by celé lidstvo. Kdyby nebylo učených, lidé by byli jako zvěř. Kdyby nebylo vlády, lidé by se zničili navzájem. Kdyby nebylo pošetilých, svět by byl rozrušen. A kdyby větru nebylo, vše by zatuchlo a zasmrádlo.

Tři největší propasti jsou: vůdce, kterému se oddáš a on tě svede; soused, šířící tvé zlo a skrývající tvé dobro; a chudoba, která bolí a zžírá.

Uvidíš li u svého dítěte něco, co nenávidíš, učni k Bohu pokání a popros Její o odpuštění, neboť je to dílem tvé povahy, neboli tvůj hřích, který jsi se dříve dopustil.

Pokud budou lidé ukazovat svou znalost a zanechávat své činy, pokud budou milovat na jazyku a nenávidět v srdci a pokud budou přerušovat rodinné vztahy, pak na ně Bůh Nejvznešenější uvrhne prokletí a učiní je hluchými a slepými.

Pokoušení je trestem, který Vznesený Alláh sesílá tehdy, když lidé hřeší ze vzdoru. Lidé budou trestáni, nebudou-li spokojeni s Bohem Vzneseným. A tato nespokojenost vychází z jejich holé neznalosti Vzneseného Boha anebo z Jeho částečné neznalosti ze strany lidí.

Vyhýbat se hloupému je činem přiblížení se k Bohu. Družit se s pamětlivým utvrzuje víru člověka.

Ve službu Vznesenému Bohu patří též mít v úctě věřícího. A pomoc Boží se získává bojem proti rozvratu a hříchu.

Nechť ovce není pamětlivější nežli ty, ji nutí povyk a ona obrací pohled.

Slyšel jsem Abú Bekra ibn Abdulláha al-Muzního říci: „*Buďte úpornými v práci, pokud vám bezmoc nezabrání. Pak se alespoň držte od hřešení!*“

Posel Boží ﷺ řekl: „***Na tomto světě není lidem dáno většího dobra nežli je silná víra a pevné zdraví. Proste Alláha Nejvznešenějšího, aby vás v životě obdařil silnou vírou a pevným zdravím.***“

Posel Boží ﷺ řekl zajisté velikou pravdu, neboť silným přesvědčením ve víře získává ráj a oddaluje od pekla. Kdo disponuje silnou vírou, je trpělivý při neštěstích a aktivní při práci pro víru. A ve zdraví je velké dobro.

Věřící se nebaví, až je lhostejný. Stále rozmýšlí a proto je smutně ustaraný.

Komu jeho modlitba nezabrání ve špatných a zkažených činech, toho vzdálí od Boha Nejvznešenějšího a navlékne na něj Jeho hněv.

Kdo dává pozor na své činy, je jako bojovník ve válce, jen s tím, že ten druhý má větší a lepší odměnu.

Človče, považuješ-li za povolené to, co je zakázané, dopouštíš se násilí a hříchu, klamouce sebe sama prázdnými nadějemi, že ti Bůh odpustí! Seznáš, kdo byl vskutku hříšníkem v den, kdy ti nepomůže ani majetek ani synové, leč pouze tvé čisté srdce.

Neučinit hřích je lepší než učinit pokání.

Člověče, co je ti?! Hřešíš a konáš zlé skutky a před tebou se nachází dobrý čin, který můžeš taktéž vykonat. Člověče, střež se velkých hříchů a pak budeš pořád v dobru. Hřích ti promění srdce, ono zčerná a zničí i tvé dobro.

Nádherní-liž byli lidé pravdy, když Omarova hůl měla větší úctu než al-Hadžždžádžova šavle.

V Soudný Den nejvíce bude pomáhat a nejvíce bude i o pomoc žádat člověk, kterému Vznešený Alláh daroval Své dobro a on si jím pomohl ke hříchu vůči Němu.

Věřící zůstává pokaždé stejný, bez ohledu na dobu a situaci. Zůstává nezlomitelným ve víře, s jednou a touž tvéří, na jedné a též cestě. A pokrytec se mění podle doby a příležitostí, hledí si jen svého osobního užitku, bez ohledu na kohokoli jiného

Praxe věřícího potvrzuje pravdivost jeho slov, jeho veřejný život potvrzuje jeho soukromý a jeho přítomnost odkrývá jeho nepřítomnost.

Trojici nelze nijak pomluvit. Veřejného rozvraceče, hříšníka, když se přeje ukázat na jeho rozvrat. Inovátora ve víře, přeje-li se ukázat na jeho inovaci a vůdce, moc držící násilník, když se upozorňuje na jeho násilí.

Čtvero je skutečných reformátorů, kteří obnovili život a spravili stav lidí na tomto světě. To jsou:

1. Abú Bakr. Když požádal muslimy o názor na odpadlíky od náboženství, když mu poradili, aby od odpadlíků přijal jejich modlitbu a nechal je i přes jejich odmítnutí dávat zakát na pokoji, odpověděl: „Při Bohu, pokud mi odeprou zakát, který dávali za života Posla Božího ﷺ, věru budu proti nim válčit.“ Pokud by Abú Bakr nebyl tolik energický, lidé by odmítli dávat zakát a tak by to zůstalo až do Dne Soudu.
2. Omar ibn al-Chattáb, který v den as-Sakífa, na návrh ansárů: „Nechť vladař bude jeden od nás i od vás,“ odvětil: „Ó Ansár! Což nevíte, že Posel Boží ﷺ řekl, že imámové (vůdcové, vladaři) jsou z kmene Kurajš? Mimo to, víte, že Abú Bakr byl imámem modlících se podle Prorokova ﷺ nařízení. Tak kdo je tedy přednější, aby se stal vládcem muslimů, nežli on?!“ Ansárové pochopili, kam Omar směřuje a tak byl Abú Bakr vybrán jako chalífa. Kdyby Omar v těch chvílích nebyl natolik rozhodným a moudrým, svět by se rozešel a rozdělil na výběru vládce muslimů a takto by to zůstalo až do Dne Soudu.
3. Osmán ibn Affán. Sjednotil muslimy tím, že je shromáždil okolo Koránu když jim hrozilo nebezpečí, že se rozejdou v recitaci na některých místech v Boží Knize a že jedni druhé kvůli odlišnému čtení prohlásí za nevěřící. Kdyby to Osmán neučinil a neshromáždil všechny muslimy okolo Mushafu, svět by se vzdálil od pravdy a deformoval by Boží Knihu, což by trvalo až do Soudného Dne.
4. Alí ibn Abí Tálib, po boji s obyvateli Basry poručil rozdělit válečný zisk. Když se někteří jeho udivení vojáci zeptali: „A což nám, vládce věřících, nechceš rozdělit jejich ženy a syny?“ Tehdy se Alí, odmítaje rezolutně jejich požadavek, moudře otázal: „A komu by potom připadla jako válečná kořist ‘Áiša, matka věřících?!“ Z tohoto lze učinit dobrý závěr: zajaté ženy a děti v bitvě mezi muslimy nespádají do válečné kořisti a nemohou se rozdělovat. Kdyby Alí takto dobře neučinil, muslimové

by nevěděli, jak mají postupovat se zajatými dětmi a ženami v eventuální válce mezi nimi.

Před vámi byli lidé, kteří rozdělují všechny své dobré skutky, kterých bylo mnoho jako zrnek písku, se opět strachovali, že jim to nebude Bohem přijato a že se nebodou moci spasit. Oni totiž skutečně chápali to, na čem byli.

Když byl tázán, aby řekl pár slov o Alím ibn Abí Tálibovi, Hasan odpověděl:

„Při Bohu, byl opravdovou střelou Božích úmyslů, duchovní člověk tohoto národa na vrcholu jeho velikosti a cti. Byl velmi blízkým příbuzným Posla ﷺ, otec jeho vnuků Hasana a Husejna a manžel ctěné Fátimy, jeho dcery. Nepřisvojoval si Boží majetek bezprávně, ani nikdy neodpověděl s lhostejností na jediné Boží nařízení. Nikdy se necítil otráven, šlo-li o Boží Právo. Koránu přikládal význam, který mu též náleží: znal, co je podle něj pro něho právem a co povinností. Necht' je s ním Bůh spokojen a necht' jej vysoko povznese!“

POKOŘENÍ TOHOTO SVĚTA A ZÁKAZ UPNUTÍ SE K NĚMU

„Nedivím se nikomu, jako člověku, který smýšlí, že zamilovanost do tohoto světa spadá mezi velké hříchy. Při Bohu, milovat tento svět spadá mezi největší hříchy! Což se všechny ostatní hříchy nezrodily z lásky k tomuto světu? Což nejsou sochy uctívány, což se nehřeší proti Milosrdnému jen proto, že se přemnoho miluje tento svět a že se mu slouží více, než čemukoli ostatnímu?!“

Při Bohu, nikomu nebylo dáno jediné dobro na tomto světě, aniž by jej nepokládal za pokušení, aniž by po něm nepolevil v konání dobra, jeho víra zakrněla a rozum byl pohmožděn. A nebylo nikoho, koho by Bůh Nejvznešenější neochránil před tímto světem a on to pro sebe nepovažoval za dobré, aniž by nezůstal bez dobrého konání a správného názoru.

Není jediného muslima, kterému by byla dávána obživa den za dnem a on to nepokládal dobrým pro něj, aniž by nebyl nemocen ve své mysli.

Zažil jsem lidi, kteří se chovali vůči tomuto světu jako k závazku, který jim je svěřen k ohlídání a oni jej nakonec navrátili pravým vlastníkům.

Zažil jsem lidi, kterým se tento svět nabízel v plné své hojnosti, ale oni jej odmítli, bojíce se zodpovědnosti. Při Bohu, ani jediný člověk nezískal tento svět aniž by ztratil důstojnost a víru.

Nedivím se nikomu, jako člověku, který smýšlí, že zamilovanost do tohoto světa spadá mezi velké hříchy. Při Bohu, milovat tento svět spadá mezi největší hříchy! Což se všechny ostatní hříchy nezrodily z lásky k tomuto světu? Což nejsou sochy uctívány, což se nehřeší proti Milosrdnému jen proto, že se přemnoho miluje tento svět a že se mu slouží více, než čemukoli ostatnímu?!“

V soudný den budou lidé vzkříšeni nazí, kromě těch, kteří se zdržovali tohoto světa.

Při Bohu, nikoho nepovýší ani jediný dinár, aniž by jej Bůh Nejvznešenější neponížil v Den Soudný.

Iblís, který je na všechny časy proklet, v den, kdy byl vyražen první dinár a dirham, si položil na hlavu jak jeden, tak i druhý a řekl: „Kdo vás bude milovat, je můj skutečný služebník, kterého budu moci otáčet, kam se mi zachce. Když si lidé zamilují tento svět, pak není mou starostí, že nebudou uctívat sochy a nevezmou si jako božstvo nikoho kromě Pána svého. Protože je zavede láska k tomuto světu do největší propasti“

Viděli jsme ty, kteří, pracující pro onen svět, měli i tento. Ale neviděli jsme, yl-li někdo, kdo pracující pro tento, měl i onen svět.

Bůh Nejvznešenější dává člověku dobra tohoto světa, zanechává je jej sebeklamu a zkracuje mu z nich kvůli ohledu na něj.

Věřící není předurčen jen k životu na tomto světě.

Ježíš, mír s ním, řekl: „Tento svět je polem Iblísoвым, které mu obdělávají ti, kteří na něm žijí.“

Kdo poznal svého Stvořitele a Pána, zamiloval si Jej a dal přednost tomu, co je u Něho. Kdo poznal tento svět a jeho klam, opustil jej.

Na otázku, můžeme-li Boha spatřit již na tomto světě, odpověděl Hasan, že nikoli. A na otázku, bude-li to možné na světě onom, odpověděl souhlasně. Na otázku, proč tomu tak je, odpověděl Hasan:

“Protože tento svět je pomíjivý a pomíjivé je vše, co na něm jest. Onen svět je věčný a věčné jest vše, co je jeho. Mimo to, není možné toho, co jest věčné dosáhnouti tím, co je pomíjivé, to co je odjakživa tím, co vzniklo. V Soudný Den Bůh Nejvznešenější daruje svým služebníkům, z množství Své dobroty a poct vůči nim, též věčný zrak, kterým jej budou moci spatřovat.“

Omar ibn al-Chattáb vešel k Poslu Božímu ﷺ a našel jej na lůžku spleteném z palmového lýka. Na boku, na kterém ležel, byly patrné stopy po provázcích. Spatřující jej v takovéto situaci, Omar zaplakal a tak se jej Posel ﷺ zeptal: „Proč pláčeš, synu al-Chattábův?“
"Jakpak bych neplakal, Posle Boží? Vzpomněl jsem si na byzantské krále a perské císaře a jejich užívání. Ty jsi posel Boží, Jeho milovaný a Jím vybraný a opět spíš na loži spleteném z provázků?" „A což nejsi spokojen, že oni mají tento, zatímco my onen svět?“ zeptal se Posel ﷺ „Spokojen jsem, ó Posle Boží,“ odpověděl Omar. „Já jsem na tomto světě jako jezdec cválající letním dnem, který najednou spatří strom, dávající mohutný stín. Vráť se a na okamžik spočine, potom vstane a zanechá stín,“ dodal klidně Prorok ﷺ.

Posel Boží ﷺ žil prostým životem, velmi skromně a jednoduše. Jezdil na oslu, nosil oděv z hrubého sukna, jedl sedě na zemi a častokrát opakoval: „***Jsem pouze člověkem, jím, jako jí i obyčejný člověk.***“

Na kameni zůstalo zapsáno: „Člověče, viděl-li bys, co málo ti ze života zůstalo, všechny své touhy bys okamžitě opustil, s úmyslem co nejvíce dobra vykonat. Tak bys zanechal ambice a vychytralost ze strachu z pokání, které zítra přijde, když nohy budou podkluzovat, rodina tě zradí, bližní se tě zřeknou, přítel na tebe zapomene a když zavoláš o pomoc, nikdo se ti neozve.“

Učenci mezi neznalci jsou jako lékaři mezi nemocnými.

Slyšel jsem al-Hadždžádže říci obyvatelům Basry: „*Moudrý Bůh určil, že tento svět bude pomíjivý a onen věčně trvajícím. To, co je učiněno věčným, nikdy nepřestane, ani nebude bez konce to, co konec má. Proto, necht' nikoho neklame to, že tento svět jest a onen ještě není. Necht' vám naděje budou přiměřeny krátkosti života na tomto světě.*“

Ohromný-liž div, jak mohl al-Hadždžádž dosáhnouti toho, co poznal a opět se potom vzdálit od Pravdy?